

Az Európai Gyepgazdálkodási Szövetség 21. konferenciája

Nagy Géza

Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum,
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar,
Vidékfejlesztési és Tájhasznosítási Tanszék, Debrecen

2006. április 3. és 6. között rendezte az Európai Gyepgazdálkodási Szövetség (European Grassland Federation) a 21. hivatalos konferenciáját (21st General Meeting of the European Grassland Federation) a spanyolországi Badajozban.

A Spanyol Gyepgazdálkodási Társaság (SEEP, Sociedad Española el Estudio de los Pasots) a Szövetség Végrehajtó Bizottságának (Executive Committee) jóváhagyásával a gyep termelékenységének fenntarthatóságát (Sustainable Grassland Productivity) választotta a rendezvény átfogó témájának. Közel 40 ország csaknem 300 résztvevője a téma aktualitását kellőképpen indokolja.

A szakmai program a Szövetség alapszabályának megfelelően bonyolódott hétfőtől csütörtök délig, amiből egy délutánt a szakmai tanulmányút (mid conference tour) foglalt el. Az európai gyepgazdálkodás szakirodalmát friss eredményekkel gazdagítja az a 278 tudományos dolgozat, amelyeket a konferencia idejére megjelentetett tudományos kiadvány (Sustainable Grassland Productivity – Proceedings of the 21st General Meeting of the European Grassland Federation, Badajoz, Spain, Grassland Science in Europe Volume 11. Caja de Badajoz, 847. p.) tartalmaz.

A konferencia megnyitója a mediterrán térség gyepgazdálkodási sajátosságaival foglalkozott. Ennek első része a dél-spanyol térség tradicionális fás legelőit (dehesa) tárgyalta. Bemutatta, hogy ezt a történelmi gyökerekkel rendelkező gazdálkodási módot – közel 4 millió hektáron a térségben – milyen eredménnyel sikerült a vidékfejlesztés mai igényeinek is megfelelően megőrizni (termelés /erdő, gyep, időszakos szántó, valamint a kérődzők és a sertés legeltetési tartása/, tájmegőrzés és természetvédelem).

A megnyitó másik része a gyenge termékenységű arid klímájú mediterrán térség másik extenzívnek nevezhető gazdálkodási módját, a gabonafélék, az ugaroltatás és a juh legeltetés hármasszisztémát vizsgálta a multifunkcionális mezőgazdaság szempontjából.

A tudományos program további részét öt szekció köré szervezték:

1. A szálastakarmány-gazdálkodás szezonális problémáinak kezelése (Overcoming seasonal constraints to forage production)
2. A pillangósok szerepe és lehetőségei (Role and potential of legumes)
3. A takarmánytermesztés mennyiségi és minőségi kérdései (Production and quality aspects of different animal feeds)

4. Az állattartási módok változása a közös agrárpolitikához igazodóan (Changes in animal production systems to meet CAP reforms)
5. A gyepek és a klímaváltozás (Grassland and climate change)

A témakört bevezető felkért előadók mondanójának lényege tömören.

A folyamatos zöldtakarmány-ellátás szezonális problémái Európa jellemző ökológiai zónáiban (a felszáraz meleg régióktól a csapadékbőségű hideg régiókig) rendkívül változatosak, amire a megoldások is sokfélék lehetnek. Ez utóbbiakat a társadalmi-gazdasági feltételek legalább olyan mértékben befolyásolják, mint a természeti adottságok. A megoldások számára egyre inkább a környezeti elvárások adják a legfontosabb támpontot szerte Európában.

A pillangós szekció számba vette a mérsékelt égövi pillangósokat, azok agronómiai értékét, alkalmazhatóságát feltétlenül. Tette ezt a termelés (nitrogén-kötés, termeszthetőség, takarmányérték) és a környezet (nitrogén kimosódás, CO₂ kibocsátás csökkentés) szempontjából. Ez utóbbiak és a nagyobb értékű állati termékek (természetes, bio) iránti igény miatt a pillangósok felértékelődése tovább tart. A kisebb jelentőségű egyéves mediterrán pillangósok a hazai közvéleményt kevésbé érdekelhetik, annál inkább a lucerna nemesítésének európai helyzete. A legújabb eredmények a genetikailag módosított fajtákkal nagyon ígéretesek, de ezek jövőjének prognosztizálása a GMO-s fajtákkal szembeni társadalmi ellenállás miatt nagyon nehéz. Szükség van ezért a hagyományos nemesítési módokra, melyek az utóbbi bő 10 évben jelentős eredményeket hoztak mind a jobb emészthetőség, mind a termőképesség területén.

Az etetett takarmányok minőségének fontosságát hangsúlyozta az a bevezető előadás, amely egy gyors diagnosztikai módszer kifejlesztéséről szólt, amely a tejszír összetevői közül alkalmas a konjugált linolsav meghatározására. A friss zöldtakarmányt fogyasztó, különösen a legeltetett tehének tejében sokkal magasabb a telítetlen:telített zsírok aránya, ezen belül az ilyen tej gazdagabb többszörösen telítetlen zsírsavakban (előnyös a szív- és érrendszeri betegségek megelőzésében) és a konjugáltabb linolsav tartalomban, ami feltehetően rákellenes hatású. Az ilyen tej Hollandiában például már egy magasabb értéket képvisel, amit a piac is honorál.

A közös agrárpolitika folyamatos változása jól láthatóan a gazdasági hatékonyság, a környezeti fenntarthatóság, a magasabb minőségű termékek és a

nem anyagi jellegű szolgáltatások iránti növekvő igény felé viszi az európai gyepre alapozott állattartást. Ez technológiai megújulást és az eddigieknél összetettebb ismereteket kíván a termelés-feldolgozás-kereskedelem-fogyasztó lánc minden szereplőjétől.

Úde színfoltja volt a tudományos programnak és az egyik konferencia-túra programjának is az extenzív sertéslegeltetési módszer bemutatása. Az ibériai sertés (analóg lehet a mi mangalicánkkal) kiválóan alkalmazkodott a legeltetési tartáshoz. A mintegy 15 hónapos nevelési-hízlalási időszak végén a legelőfüvet, tölgy makkot és más organikus eredetű kiegészítő fogyasztó sertés olyan különleges feldolgozott termékeknek ad alapanyagot, amelyek márkázott termékek, és prémium árat fizet érte a piac (párizsi éttermek akár 20.000.- Ft-ot fizetnek kilójáért). Ez a példa a nálunk megindult mangalicatartáson keresztül lehetőséget kínál az extenzív legelőink jobb kihasználására.

Számunkra is érdekes üzenete lehet annak az előadásnak, amelye szerint a legeltetési mód, a modern és őshonos fajták használata, valamint a biodiverzitás kérdéseit fél-természetes gyepen vizsgáló kutatás (5 különböző országban) nem talált következetes hatást a növényi összetételben, de a

nagyobb állatsűrűség kedvezett a jobban sarjadó fűveknek, a rovar fauna változékonyságának. A legelő állat fajtájának csak kis hatása volt a biodiverzításra. A piaci problémák miatt az őshonos fajták tartása gazdasági szempontból kedvezőtlenebb, ezért a gazdálkodók még az agrár-környezetvédelmi programok keretén belül is vonakodnak az őshonos fajták tartásától.

A klímaváltozás nem csak az atmoszféra összetételének megváltozása miatt érinti a gyepet (a magasabb CO₂-tartalom kedvez a fűvek növekedésének és a pillangósoknak), hanem közvetett hatások (csapadékmennyiség és eloszlás, a száraz periódusok megnövekedett gyakorisága, az időjárási szélsőségek, pl. viharok), vagy a harmadlagos veszélyek (pl. tüzek gyakorisága a mediterrán térségekben) miatt is.

Sajnos, csak egy magyar résztvevője volt a konferenciának, és két dolgozat (Gyüre P.-Juhász L.-Nagy G.: The role of natural grasslands and croplands in the diet of wild geese; Nagy G.: Evaluation and applicability of the three component agricultural value model in strategic use of grasslands) képviselte hazánkat a tudományos programban.